

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року,
протокол №1.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

29 серпня 2024 року

М.П.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 073 Менеджмент
галузі знань 07 Управління та адміністрування
за денною формою навчання

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

Доцент кафедри менеджменту, економіки,
статистики та цифрових технологій, кандидат
економічних наук, доцент
26 серпня 2024 року

_____ Віталій КУДЕЛЬСЬКИЙ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту, економіки,
статистики та цифрових технологій
27 серпня 2024 року, протокол № 1 .

Завідувачка кафедри, доцентка, кандидатка
економічних наук, доцентка

_____ Наталія ЗАХАРКЕВИЧ

27 серпня 2024 року

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка
28 серпня 2024 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

	Стор.
1. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 3
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 3
1.2. Лекції	– 4
1.3. Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	– 5
1.4. Самостійна робота студентів	– 10
1.5. Індивідуальні завдання	– 13
1.6. Підсумковий контроль	– 14
2. Схема нарахування балів	– 17
3. Рекомендовані джерела	– 19
4. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 23

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Предмет і підходи до аналізу управління як наукової дисципліни	12	2	2	–	–	8	11	1	–	–	–	10
2.	Зародження світової управлінської думки	11	2	2	–	–	7	11	1	1	–	–	9
3.	Управлінська думка в Україні з часів Київської Русі до кінця XIX століття	11	2	2	–	–	7	11	1	1	–	–	9
4.	Виникнення і розвиток наукового управління	11	2	2	–	–	7	12	1	1	–	–	10
5.	Адміністративна школа управління	11	2	2	–	–	7	12	1	1	–	–	10
6.	Школа людських відносин. Сучасний біхевіоризм	12	2	2	–	–	8	11	1	–	–	–	10
7.	Розвиток наукового менеджменту	11	2	2	–	–	7	11	–	1	–	–	10
8.	Розвиток управлінської думки в Україні в XX-XXI столітті	11	2	2	–	–	7	11	–	1	–	–	10
	Всього годин:	90	16	16	–	–	58	90	6	6	–	–	78

1.2.Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Предмет і підходи до аналізу управління як наукової дисципліни	2
1.1.	Мета та значення дисципліни. Методи та підходи до вивчення історії менеджменту.	
1.2.	Передумови виникнення науки управління.	
1.3.	Еволюція управлінської думки.	
2.	Зародження світової управлінської думки	2
2.1.	Історія розвитку управлінських ідей в давнину.	
2.2.	Ранні вчення менеджменту.	
2.3.	Становлення державності та перша управлінська практика.	
3.	Управлінська думка в Україні з часів Київської Русі до кінця XIX століття	2
3.1.	Першовитоки менеджменту в Україні за часів Київської Русі.	
3.2.	Розвиток управлінської думки в Україні до середини XIX століття.	
3.3.	Наукові погляди вчених-дослідників.	
4.	Виникнення і розвиток наукового управління	2
4.1.	Вплив промислової революції на розвиток менеджменту.	
4.2.	Промислова революція в Англії кінця XVIII – початку XIX ст..	
4.3.	Управлінська думка в Америці наприкінці XIX початку XXст.	
5.	Адміністративна школа управління	2
5.1.	Концептуальні засади адміністративної школи управління.	
5.2.	Анрі Файоль: особистість і кар'єра.	
5.3.	Роль та значення людини у розвитку менеджменту в концепції адміністративної школи.	
5.4.	Завдання, принципи та елементи менеджменту за адміністративною школою управління.	
6.	Школа людських відносин. Сучасний біхевіоризм	2
6.1.	Сутність людських відносин та правила поведінки у групі.	
6.2.	Встановлення менеджменту як науки.	
6.3.	Сучасний біхевіоризм.	
7.	Розвиток наукового менеджменту	2
7.1.	Системний підхід у сучасному управлінні.	
7.2.	Концепція управління згідно з цілями. Модель «Мак-Кінсі 7С».	
7.3.	Особливості і тенденції сучасного менеджменту.	
8.	Розвиток управлінської думки в Україні в XX-XXI столітті	2
8.1.	Розвиток національно обумовленої управлінської думки.	
8.2.	Управлінська думка повоєнного періоду.	
8.3.	Бізнес-освіта в умовах професіоналізації менеджменту.	
	Усього	16

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Предмет і підходи до аналізу управління як наукової дисципліни

- 1.1. Мета та значення дисципліни «Історія менеджменту».
- 1.2. Методи та підходи до вивчення історії менеджменту.
- 1.3. Передумови виникнення науки управління.
- 1.4. Школи управління й основні підходи до їх вивчення.
- 1.5. Відмінності між термінами «менеджмент» та «управління» та точки зору, з яких розглядають менеджмент.
- 1.6. Наукові підходи до менеджменту.
- 1.7. Мета та завдання управління.
- 1.8. Структура та функції управління.
- 1.9. Принципи теорії керівництва.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: менеджмент, еволюція менеджменту, управлінська думка, історія менеджменту, інформаційне забезпечення історії менеджменту, школа менеджменту, управлінська революція.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- мета та значення дисципліни «Історія менеджменту»;
- передумови виникнення науки управління;
- історія виникнення і розвитку теорій управління;
- періоди в історії менеджменту;
- еволюція управлінської думки;
- еволюція менеджменту як наукової дисципліни;
- методи та підходи до вивчення історії менеджменту;
- методи досліджень менеджменту;
- інформаційне забезпечення історії менеджменту;
- школи управлінської думки в історії менеджменту.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Зародження світової управлінської думки

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Історія розвитку управлінських ідей в давнину.
- 2.2. Становлення державності та перша управлінська практика.
- 2.3. Передумови виникнення управління в ранніх цивілізаціях.
- 2.4. Управління в період індустріалізації, що наближалася.
- 2.5. Ранні вчення менеджменту.
- 2.6. Основні риси меркантилізму та його вплив на формування управлінської думки.
- 2.7. Основні ідеї фізіократів в управлінській думці.
- 2.8. Відмінності меркантилістів та фізіократів у поглядах на управлінську думку.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: передумови виникнення менеджменту, історія менеджменту, управлінська думка, світова управлінська думка.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- управління в період індустріалізації;
- сутність та значення меркантилізму;
- сутність та значення фізіократії;
- ранні вчення менеджменту;
- передумови виникнення управління в ранніх цивілізаціях;
- становлення державності та перша управлінська практика;
- передумови виникнення менеджменту в країнах Сходу;
- суспільний поділ праці в країнах Сходу;
- історія розвитку управлінських ідей в давнину;
- становлення і розвиток основних функцій і принципів менеджменту в стародавньому Китаї та Індії;
- причини існування управлінського апарату в країнах Сходу;
- поява писемності та її вплив на формування управлінських рішень;
- управлінські ідеї в концепціях мислителів стародавнього Сходу;
- мистецтво управління в концепціях давньокитайських мислителів;
- основні особливості розвитку теорії та практики менеджменту індійської цивілізації.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Управлінська думка в Україні з часів Київської Русі до кінця XIX століття

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Першовитоки менеджменту в Україні за часів Київської Русі.
- 3.2. Джерела вивчення управлінської думки в Київській Русі.
- 3.3. Особливості управлінської думки в Україні в складі Російської імперії.
- 3.4. Напрями розвитку управління поміщицького господарства.
- 3.5. Вплив західноєвропейських управлінських течій на розвиток української думки в кінці XVIII на початку XIX століття.
- 3.6. Тенденції розвитку управлінської думки в другій половині XVIII - першій половині XIX століття.
- 3.7. Чинники впливу на розвиток управлінської думки в Україні в XVIII–XIX столітті.
- 3.8. Напрями розвитку управлінської думки в Україні в другій половині XIX століття.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: управлінська думка, першовитоки менеджменту, теорія управління, ідея управління, управлінська революція, типологія.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- розвиток ідей управління в Україні за часів Київської Русі;
- етапи розвитку управлінської науки до 1917 року;
- сутність управлінських революцій та їх вплив на розвиток менеджменту;
- типологія та етапізація управлінських революцій;
- розвиток управлінської думки в Україні до середини XIX століття;
- становлення перших теорій управління;
- наукові погляди Михайла Андрійовича Балудянського;
- наукові погляди Василя Назаровича Каразіна;
- випускники Києво-Могилянської Академії;
- управлінська думка в Україні з другої половини XIX століття до 1917 року;
- наукові погляди Івана Васильовича Вернадського;

- наукові погляди Михайла Івановича Туган-Барановського.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Виникнення і розвиток наукового управління

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Погляди науковців і теоретиків епохи Відродження та Просвітництва.
- 4.2. Промислова революція в Англії кінця XVIII – початку XIX століття.
- 4.3. Управлінські ідеї Ф. Тейлора.
- 4.4. Управлінська думка в Америці наприкінці XIX початку XX століття.
- 4.5. Розвиток наукового управління в працях Г. Ганта, Ф. і Л. Гілбрейта, Г. Емерсона.
- 4.6. Впровадження та розвиток наукового менеджменту.
- 4.7. Етапи поширення знань про управління.
- 4.8. Виникнення освіти для менеджерів.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: промислова революція, менеджмент, управлінські якості людини, управлінські функції, управління, промислова революція, підприємницькі рішення, влада, економічна активність, підходи до управління, промисловий переворот, механізоване виробництво, ручна праця.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність та поняття промислового перевороту;
- менеджмент періоду промислової революції в Англії;
- Фредерік Тейлор – творець наукового менеджменту;
- наукові праці Ф. Тейлора;
- формування менеджменту в США;
- індустріалізація в США: пріоритети управління і виробництва;
- американська система виробництва;
- управлінська думка в Америці;
- науковий менеджмент Генрі Ганта;
- наукові розробки подружнього союзу Френка і Ліліан Гілбрейт;
- Гаррінгтон Емерсон: досягнення ефективності через організацію;
- 12 принципів продуктивності;
- промисловий переворот і нова культура управління ринковою етикою;
- управлінські якості людини;
- управлінські функції;
- виникнення освіти для менеджерів;
- вплив промислової революції на розвиток менеджменту.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Адміністративна школа управління

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Концептуальні засади адміністративної школи управління.
- 5.2. Анрі Файоль: особистість і кар'єра.
- 5.3. Роль та значення людини у розвитку менеджменту в концепції адміністративної школи.
- 5.4. Завдання, принципи та елементи менеджменту за адміністративною школою управління.
- 5.5. Переваги підпорядкування приватних інтересів загальним в адміністративній школі управління.

- 5.6. Вчення М.Вебера про бюрократію.
- 5.7. Види влади за М.Вебером та їх характеристика.
- 5.8. Елементи адміністративної організації бюрократії.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: цифрова техніка, управлінські рішення, форми управлінського менеджменту, людський фактор, управлінський менеджмент, фізична праця, розумова праця, принципи менеджменту.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- теорії менеджменту і сутність адміністративної школи;
- Анрі Файоль: особистість і кар'єра;
- цілі організації і координація дій Джеймса Муні;
- вчення Макса Вебера про бюрократію. Бюрократія як «ідеальний тип» адміністративної організації;
- сутність та поняття ідеї «економічна людина»;
- прагнення людини до збагачення і задоволення власних потреб;
- концепція розподілу фізичної та розумової праці;
- моральне стимулювання працівників;
- система управління виробництвом з врахуванням людського фактору;
- форми управлінського менеджменту;
- сутність філософії людського фактора в організації і управлінні;
- нові принципи менеджменту.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Школа людських відносин. Сучасний біхевіоризм

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Сутність людських відносин та правила поведінки у групі.
- 6.2. Етапи становлення школи людських відносин.
- 6.3. Роль менеджера в системі управління.
- 6.4. Хотторнські експерименти Е. Мейо.
- 6.5. Групи потреб та їх класифікація.
- 6.6. Теорії мотивації за школою людських відносин.
- 6.7. Становлення менеджменту як науки.
- 6.8. Біхевіоризм (вчення про поведінку людей): сутність, принципи та розвиток у сучасних умовах.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: людські відносини, правила поведінки у групі, менеджмент, система управління, принципи нормування праці, біхевіоризм, показники ефективності роботи працівників, персонал, галузь дослідження.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- показники ефективності роботи працівників;
- сутність та поняття мотивації;
- народження промислової психології Гюго Мюнстерберга;
- філософ бізнесу Меррі Фоллет;
- хотторнські експерименти Джоржа Елтона Мейо;

- наукові погляди Фріца Ротлісбергера;
- людські відносини, лідерство і мотивація;
- організаційна інтеграція Честера Бернарда;
- організації формальні і неформальні;
- теорія влади;
- функції керівника;
- розвиток школи «людських відносин»: від психоаналізу до біхевіоризму;
- теорія ієрархії потреб за Абрахамом Маслоу;
- мотивація для самореалізації;
- сучасний біхевіоризм;
- теорія «поведінки людини» Кріса Арджиріса;
- теорія «Х» та «У» Дугласа Мак-Грегора;
- теорія «Z» Вільяма Оучі;
- правила поведінки у групі;
- підходи до вивчення менеджерських якостей;
- необхідність застосування системного підходу до управління;
- принципи нормування праці;
- роль менеджера в системі управління;
- механізм відбору та навчання персоналу;
- система стимулювання і винагород;
- ситуаційний підхід до менеджменту.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Розвиток наукового менеджменту

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Системний підхід у сучасному управлінні.
- 7.2. Концепція управління згідно з цілями. Модель «Мак-Кінсі 7С».
- 7.3. Етапи постановки цілей за школою наукового управління.
- 7.4. Принципи ситуативного підходу в менеджменті.
- 7.5. Принципи стратегічного управління І. Ансоффа.
- 7.6. Структура стратегічного управління.
- 7.7. Стратегії функціонування М. Портера.
- 7.8. Особливості та тенденції розвитку сучасного менеджменту.
- 7.9. Роль та значення професійних союзів.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: управлінська думка, робітник, вимоги до кваліфікації робітника, організація, професійний союз, вимірювальні методи та інструменти, інтелект, управлінські здібності, план дій, організаційні навички, мистецтво спілкування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- вплив колективу на формування управлінської думки;
- системний підхід у сучасному управлінні;
- теорія загальних систем Людвіга фон Берталанфі, Кеннета Боулдінга;
- Модель «Мак-Кінсі 7С», Томаса Пітерса і Роберта Уотермана;
- концепція управління згідно з цілями Пітера Друкера;
- концепція стратегічного управління Ігора Ансоффа;
- стратегія функціонування Майкла Портера;
- особливості і тенденції сучасного менеджменту;
- сутність та поняття першокласного робітника та вимоги до його кваліфікації;

- значення людського фактора в управлінні організацією;
- психологічні та фізіологічні особливості працівника;
- роль професійних союзів;
- розвиток управлінського мислення;
- програми стимулювання;
- формування управлінських здібностей;
- використання адміністративних груп для виконання поставлених завдань;
- принципи філософії менеджменту.

Семінарське заняття 8

Тема 8. Розвиток управлінської думки в Україні в XX-XXI столітті

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Розвиток управлінської думки із загальноцивілізаційних позицій.
- 8.2. Концепції управління у довоєнний період.
- 8.3. Принципи управління планово-адміністративної системи господарювання.
- 8.4. Управлінська думка повоєнного періоду.
- 8.5. Риси вітчизняної системи менеджменту наприкінці XX століття.
- 8.6. Напрями розвитку науки управління в Україні в XXI столітті.
- 8.7. Роль та місце інформації у прийнятті управлінських рішень.
- 8.8. Бізнес-освіта в умовах професіоналізації менеджменту.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бізнес-освіта, управлінська думка, система менеджменту, інтелектуальний розвиток, система менеджменту, група осіб, система виробничих відносин, управління, поділ праці, управлінська діяльність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- науковий підхід до дослідження управління в XX-XXI столітті;
- мета та принципи інтелектуального розвитку особистості;
- управлінська думка повоєнного періоду;
- концепція «Організаційного управління» О.О. Богданова;
- концепція «Фізіологічного оптимуму» О.А. Єрманського;
- концепція «Вузької бази» О.К. Гастева;
- концепція «Організаційної діяльності» П.М. Керженцева;
- «соціально-трудова концепція управління виробництвом» Н.А.Вітке;
- «теорія адміністративної ємності» Ф.Р. Дунаєвського;
- бізнес-освіта в умовах професіоналізації менеджменту;
- аналіз поведінки робітника та групи осіб в системі виробничих відносин;
- підходи до загальної теорії управління;
- розвиток теорії організації;
- загальні підходи до управління як процесу;
- підходи до загальної теорії управління;
- роль та значення застосування комп'ютерних технологій в управлінській діяльності;
- показники визначення ефективності керівника у прийнятті управлінських рішень;
- математичні методи аналізу для прийняття управлінських рішень;
- роль та місце інформації у прийнятті управлінських рішень;
- системний підхід на питання структури, управління, поділу влади, ставлення до впровадження змін, конфліктів та інших загальних організаційних проблем;
- професіоналізація менеджменту в Україні.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни «Історія менеджменту». Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички з управління інноваціями.

Самостійна робота із навчальної дисципліни «Історія менеджменту» складається з двох окремих завдань: письмових робіт по 8 темах та одного індивідуального завдання, обраного за темою наукової роботи. Письмова робота та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи навчальним планом.

Студенти виконують письмову роботу та індивідуальне завдання самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт та заслуховування доповіді за темою наукової роботи. Питання письмової роботи виносяться на підсумковий семестровий контроль.

Тема 1. Предмет і підходи до аналізу управління як наукової дисципліни

Питання для самостійної роботи

1. Еволюція вимог до менеджерів як особистості.
2. Історична періодизація еволюції менеджменту як наукової дисципліни.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити сутність управлінських якостей менеджерів.

На підставі опрацьованої літератури охарактеризувати історичні періоди еволюції менеджменту як наукової дисципліни.

Тема 2. Зародження світової управлінської думки

Питання для самостійної роботи

1. Особливості практичних аспектів управління в державах Сходу на початкових етапах їх існування.
2. Зародження та розвиток управлінської думки у працях А. Сміта.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити особливості практичних аспектів управління в державах Сходу на початкових етапах їх існування.

На підставі опрацьованої літератури визначити основні наукові досягнення в управлінській науці А. Сміта.

Тема 3. Управлінська думка в Україні з часів Київської Русі до кінця XIX століття

Питання для самостійної роботи

1. Внесок М. І. Туган-Барановського у розвиток управлінської науки.
2. Наукові погляди Миколи Христіяновича Бунге на формування управлінської думки.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

На підставі опрацьованої літератури охарактеризувати внесок М. І. Туган-Барановського у розвиток управлінської науки.

На підставі опрацьованої літератури охарактеризувати наукові погляди Миколи Христіяновича Бунге на формування управлінської думки.

Тема 4. Виникнення і розвиток наукового управління

Питання для самостійної роботи

1. Виникнення та розвиток концептуальних підходів до наукового управління.
2. Вплив промислової революції на розвиток ідей наукового управління.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити передумови виникнення та розвитку концептуальних підходів до управління.

На підставі опрацьованої літератури охарактеризувати вплив промислової революції на розвиток ідей наукового управління.

Тема 5. Адміністративна школа управління

Питання для самостійної роботи

1. Концепція розподілу фізичної та розумової праці за адміністративною школою управління.
2. Концепція «ідеальної бюрократії» М. Вебера.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити сутність концепції розподілу фізичної та розумової праці.

На підставі опрацьованої літератури охарактеризувати сутність та елементи бюрократії в розвитку управлінських концепцій.

Тема 6. Розвиток наукового менеджменту

Питання для самостійної роботи

1. Методи управління ефективністю виробництва.
2. Концептуальна схема стратегічного управління організацією.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити методи управління ефективністю виробництва за наукової школи менеджменту.

На підставі опрацьованої літератури охарактеризувати концептуальну схему стратегічного управління організацією.

Тема 7. Школа людських відносин. Сучасний біхевіоризм

Питання для самостійної роботи

1. Організаційна інтеграція Честера Бернарда. Сутність організації. Організації формальні і неформальні. Теорія влади.
2. Теорія «Х» та «У» Дугласа Мак-Грегора.
3. Теорія «Z» Вільяма Оучі.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити сутність організаційної інтеграції, формальної і неформальної організації та теорії влади.

На підставі опрацьованої літератури охарактеризувати теорію «Х» та «У» Дугласа Мак-Грегора.

На підставі опрацьованої літератури охарактеризувати теорію «Z» Вільяма Оучі.

Тема 8. Розвиток управлінської думки в Україні в XX-XXI столітті

Питання для самостійної роботи

1. Методичні засади формування управлінської думки.
2. Особливості оцінки ефективності прийняття управлінських рішень.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи і на підставі її вивчення розкрити методичні засади формування управлінської думки.

На підставі опрацьованої літератури охарактеризувати особливості оцінки ефективності прийняття управлінських рішень в сучасних умовах.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refero* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат - огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.1. Темі рефератів-оглядів

1. Еволюція управлінської думки.
2. Причини об'єднання людей в організації. Основні характеристики організації.
3. Основні відмінності східної та західної культур.
4. Економічний аспект культури.
5. Культурне середовище менеджменту.
6. Розвиток світової економіки.
7. Еволюція менеджменту.
8. Менеджмент з точки зору станової структури суспільства.
9. Особливості розвитку державного сектора в стародавній Месопотамії.
10. Існування управлінського апарату в стародавньому Єгипті.
11. Проблеми управління суспільством у Китаї.
12. Зародження світової управлінської думки.
13. Управлінська думка в Україні з часів Київської Русі до кінця XIX ст.
14. Виникнення і розвиток наукового управління.
15. Науковий підхід до дослідження управління в XX-XXI столітті.
16. Сучасний біхевіоризм.
17. Розвиток управлінської думки в Україні в XX-XXI столітті.
18. Ранні вчення менеджменту.
19. Розвиток управлінської думки в Україні до середини XIX століття.
20. Наукові розробки Френка і Ліліан Гілбрейт.
21. Внесок католицької церкви в теорію менеджменту.
22. Проблеми управління на ранній фабриці.
23. Ознаки хорошого менеджера нижчої ланки.
24. Початкова практика відрядної оплати праці.
25. Елементи ідеальної бюрократії Вебера.
26. Основні правила поведінки в групі.
27. Основні теорії лідерства та їх відмінності.
28. Основні елементи зовнішнього середовища.
29. Сутність процесного підходу до менеджменту.
30. Основні складові концепції 7-С.

31. Технічний підхід до менеджменту.
32. Розвиток національної обумовленості управлінської думки.
33. Розвиток управлінської думки в післявоєнний період
34. Досвід господарських реформ в СРСР.
35. Професіоналізація менеджменту в Україні.
36. Українська економічна наука і сучасна теорія та практика управління
37. Розвиток управлінської думки в Україні після 1917 року.
38. Управлінська думка в Україні з другої половини 19 століття до 1917 року.
39. Історія розвитку світових економічних ідей.
40. Епоха школи людських відносин.
41. Ситуаційний підхід у сучасному управлінні.
42. Теорія «Х» та «У» Дугласа Мак-Грегора.
43. Теорія «Z» Вільяма Оучі.
44. Розвиток управлінської думки із загальноцивілізаційних позицій
45. Організація як форма діяльності людей.
46. Еволюція управлінської думки як предмет історії вчень менеджменту.
47. Пробудження управлінської думки. Ранні вчення менеджменту.
48. Поширення знань про управління. Виникнення освіти для менеджерів в США.
49. Особистість і кар'єра в наукових працях Анрі Файоль.
50. Народження промислової психології.
51. Філософія бізнесу.
52. Людські відносини, лідерство і мотивація.
53. Мотивація для самореалізації.
54. Сучасні стратегії розвитку системи управління.
55. Особливості і тенденції сучасного менеджменту.
56. Розвиток національно обумовленої управлінської думки.
57. Концепція «Організаційного управління» О.О. Богданова.
58. «Теорія адміністративної ємності» Ф.Р. Дунаєвського.
59. Професіоналізація менеджменту в Україні.
60. Бізнес-освіта в умовах професіоналізації менеджменту.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену з використанням тестових технологій, у тому числі комп'ютерних.

Структура екзаменаційного білету включає 2 теоретичних питання та 20 тестових завдань.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Мета та основні завдання курсу «Історія менеджменту».
1. Періоди в історії менеджменту.
2. Еволюція управлінської думки.
3. Методи та підходи до вивчення історії менеджменту.
4. Етапи розвитку менеджменту.
5. Школи управлінської думки в історії менеджменту.
6. Інтерес до менеджменту та інших управлінських дисциплін.
7. Підходи до вивчення менеджменту.
8. Культурне середовище менеджменту.
9. Причини об'єднання людей в організації.
10. Основні характеристики організацій.
11. Передумови виникнення менеджменту в країнах Сходу.
12. Історія розвитку управлінських ідей в давнину.
13. Становлення і розвиток основних функцій і принципів менеджменту в стародавньому Китаї та Індії.
14. Причини існування управлінського апарату в країнах Сходу.

15. Наукові погляди Василя Назаровича Каразіна.
16. Випускники Києво-Могилянської Академії та розвиток управлінської думки в Україні до середини XIX століття.
17. Наукові погляди Івана Васильовича Вернадського.
18. Наукові погляди Миколи Християновича Бунге.
19. Наукові погляди Михайла Івановича Туган-Барановського.
20. Менеджмент періоду промислової революції в Англії.
21. Індустріалізація в США: пріоритети управління і виробництва.
22. Формування менеджменту в США: Даніел Крей Маккалум, Генрі Варнум Пурр.
23. Поширення знань про управління.
24. Виникнення освіти для менеджерів в США.
25. Фредерік Тейлор – творець наукового менеджменту.
26. Наукові праці Ф.Тейлора.
27. Науковий менеджмент Генрі Ганта.
28. Наукові розробки подружнього союзу Френка і Ліліан Гілбрейт.
29. Гаррінгтон Емерсон: досягнення ефективності через організацію.
30. Принципи продуктивності Гаррінгтона Емерсона.
31. Анрі Файоль: особистість і кар'єра.
32. Принципи менеджменту. Елементи менеджменту.
33. Уніфікація завдань менеджменту.
34. Ліндел Урвік. Цілі організації і координація дій.
35. Джеймс Муні. Бюрократія як «ідеальний тип» адміністративної організації.
36. Елементи бюрократії.
37. Народження промислової психології. Гюго Мюнстерберг.
38. Філософ бізнесу Меррі Фоллет.
39. Хоторнські експерименти. Джорж Елтон Мейо.
40. Наукові погляди Фріца Ротлісбергера.
41. Людські відносини, лідерство і мотивація.
42. Організаційна інтеграція Честера Бернарда.
43. Теорія ієрархії потреб за Абрахама Маслоу.
44. Мотивація для самореалізації.
45. Теорія загальних систем Людвіга фон Берталафі, Кеннета Боулдінга.
46. Концепція управління згідно з цілями Пітера Друкера.
47. Модель «Мак-Кінсі 7С» Томаса Пітерса і Роберта Уотермана.
48. Концепція стратегічного управління Ігора Ансоффа.
49. Стратегія функціонування Майкла Портера.
50. Сучасні стратегії розвитку.
51. Особливості і тенденції сучасного менеджменту.
52. Теорія «поведінки людини» Кріса Арджиріса.
53. Теорія «Х» та «У» Дугласа Мак-Грегора. Теорія «Z» Вільяма Оучі.
54. Розвиток національно обумовленої управлінської думки.
55. Концепція «Організаційного управління» О.О. Богданова.
56. Концепція «Фізіологічного оптимуму» О.А. Єрманського (Малиновського).
57. Концепція «Вузької бази» О.К. Гастева.
58. Концепція «Організаційної діяльності» П.М. Керженцева.
59. Соціально-трудова концепція управління виробництвом» Н.А. Вітке.
60. «Теорія адміністративної ємності» Ф.Р. Дунаєвського.
61. Управлінська думка повоєнного періоду.
62. Професіоналізація менеджменту в Україні.
63. Бізнес-освіта в умовах професіоналізації менеджменту.
64. Поява писемності та її вплив на формування управлінських рішень.
65. Управлінські ідеї в концепціях мислителів стародавнього Сходу.

66. Станова структура суспільства з точки зору менеджменту.
67. Управлінські ідеї в працях європейських мислителів.
68. Розвиток європейської цивілізації.
69. Сутність управлінських революцій та їх вплив на розвиток менеджменту.
70. Система управління в Стародавньому Римі.
71. Принципи управління в роботах Н. Макіавеллі.
72. Епоха машинного виробництва.
73. Типологія та деталізація управлінських революцій.
74. Владна та економічна активність у формуванні управлінських якостей людини.
75. Владні школи та формування підприємницьких рішень.
76. Передумови розвитку промислової революції.
77. Концептуальні підходи до управління.
78. Управлінські якості людини.

1.6.2. Структура екзаменаційного білета

1. Підходи до загальної теорії управління.
2. Роль та місце інформації у прийнятті управлінських рішень.
3. Тести. Виберіть позначення з правильною відповіддю:
 1. Відмітьте ті з відповідей, які співпадають з принципами менеджменту А. Файоля:
 - а) де надаються повноваження – там виникає відповідальність;
 - б) домінування короткострокових цілей над довгостроковими;
 - в) підпорядкування суспільних інтересів особистим;
 - г) максимізація прибутку компанії.
 2. Визначте, що з наведеного нижче відповідає внеску школи наукового управління у розвиток менеджменту:
 - а) розробка стандартних методів виконання робочих завдань;
 - б) необхідність позитивного ставлення керівництва до потреб працівників;
 - в) ідентифікація та аналіз мотивів поведінки працівників та їх взаємодії з іншими робітниками
 - г) використання кількісних методів для прийняття управлінських рішень.
 3. До третього етапу розвитку менеджменту відноситься:
 - а) неокласична школа;
 - б) школа кількісних методів;
 - в) школа наукового управління;
 - г) школа «людських відносин».
 4. Удосконалення системи управління - це пріоритетна сфера:
 - а) класичної школи;
 - б) школи наукового управління;
 - в) школи кількісних методів;
 - г) школи соціально-психологічних методів та поведінкових наук.
 5. Якої групи процесів не існує у сучасних організаціях:
 - а) операції верхнього рівня декомпозиції;
 - б) операції нижнього рівня декомпозиції;
 - в) наскрізні процеси;
 - г) процеси та підпроцеси окремих підрозділів.
 6.

2. Схема нарахування балів

2.2. Обсяг балів, здобутих слухачем бакалаврату під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 1 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

З навчальної дисципліни «Історія менеджменту» для студента денної форми навчання передбачено проведення 8 лекційних занять. Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподіл балів для лекцій з навчальної дисципліни «Історія менеджменту»

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій/балів							
			1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Денна	8	1,25	2,50	3,75	5,0	6,25	7,5	8,75	10,0

2.3. З навчальної дисципліни «Історія менеджменту» для студентів за спеціальністю 073 «Менеджмент» денної форми навчання передбачено проведення 8 семінарських занять.

За результатами семінарського заняття кожному слухачу до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу у ХУУП, затверджене рішенням вченої ради від 05.07.2016 р., протокол №16, введене в дію наказом від 08.06.2016 р. № 359/16 (в редакції рішення вченої ради ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року, протокол № 1, з 01 вересня 2020 року, наказ ХУУП імені Леоніда Юзькова від 28 серпня 2020 року № 312/20).

2.4. Обсяг балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни «Інформаційна безпека

бізнесу» для студентів розподіляється пропорційно за виконання наукової роботи та індивідуального завдання.

Індивідуальне завдання виконане за пропонованою темою та обирається студентом самостійно, оцінюються окремо та складає не більше 10 балів. Загалом за виконання самостійної роботи студент денної форми навчання може одержати максимально 20 балів.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливої кількості їх одержання за виконану самостійну роботу, наведено в табл. 2.2.

2.4. Обсяг балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни «Історія менеджменту» для студентів розподіляється пропорційно за виконання 8 письмових робіт (1 письмова робота по кожній темі). Залежно від їх обсягу та складності, студент може одержати не більше 10 балів.

Індивідуальне завдання виконане за пропонованою темою наукової роботи оцінюються окремо та складає не більше 10 балів. Загалом за виконання самостійної роботи студент денної форми навчання може одержати максимально 20 балів.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливої кількості їх одержання за виконану самостійну роботу, наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Розподіл балів для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Історія менеджменту»

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер теми / кількість балів								Разом балів
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Максимальна кількість балів за одну письмову роботу з відповідної теми	1,0	1,0	1,0	1,5	1,0	1,5	1,5	1,5	10,0
2	Максимальна кількість балів за індивідуальне Завдання, виконане у вигляді наукової роботи	10,0								10,0
	Усього балів									20,0

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі з навчальної дисципліни «Історія менеджменту», денної форми навчання може максимально одержати 30 балів.

Перерозподіл балів в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані здобувачами вищої освіти відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання, тестові завдання та розв'язок задачі екзаменаційного білета, наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни «Історія менеджменту»

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань залікового білета			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за усну відповідь на кожне питання білета	5,0	-	-	5,0
2.	Максимальна кількість балів за усну відповідь на кожне питання білета	-	5,0	-	5,0
3.	Максимальна кількість балів за письмову відповідь на тестові завдання	-	-	20,0	20
	Усього балів	5,0	5,0	20,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Ковтун Н. С., Літовченко Б. В. Історія вчень менеджменту. Практикум : навчальний посібник. Дніпро. Університет митної справи та фінансів. 2019. 75 с. URL:<http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3732/1/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D1%82%D1%83%D0%BD.pdf>
2. Кредисов А.І. Історія вчень менеджменту. Підручник. Київ. Знання України. 2001. 300с. URL:<https://studfile.net/preview/8504675/>.
3. Кредисов А. І. Менеджмент в історичному розвитку як теорія. Підручник для вищих навч. заклад. Вид. 2-е, допов. та перероб. Київ. Знання України. 2019. 516с. URL:http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1313022.
4. Райнерт Ерік. Як багаті країни стали багатими... і чому бідні країни залишаються бідними. К. Самміт-книга. 2019. 416 с. URL: <https://nashformat.ua/products/yakbagati-krainy-staly-bagatymy...-i-chomu-bidni-krainy-zalyshayutsya-bidnymi-918709>.
5. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навчальний посібник. К.: Каравела, 2018. 304 с. URL:<https://openbook.in.ua/ne-hudozhnya-literatura/ekonomika-finansy-reklama/upravlinnya-menedzhment/sychasni-teoriyi-menedzhmenty-tylenkov-mv/>.
6. Шкільняк М. М. Менеджмент. Підручник. Тернопіль ЗУНУ. 2022 р. 258 с. URL:http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46199/1/MenedjmentD_B5_1.11.22.pdf/.
7. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки. Навч. посіб. К. «Центр учбової літератури». 2015. 476 с. URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Yakobchuk_V_P/Istoriia_ekonomiky_ta_ekonomichnoi_dumky.pdf?PHPSESSID=5iq3joq7cilsc2jutl3ctkvhp6.

Тема 2

1. Дідковська Л.Г. Історія вчень менеджменту: навч. посіб. Київ. Алерта. 2008. 477 с. URL:<https://www.bukinist.in.ua/rus/books/view/1706>.
2. Баєва О. В. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. ДП «Вид. дім «Персонал». 2017. 336 с. URL:https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/men_adm_1.pdf.
3. Ковтун Н. С., Літовченко Б. В. Історія вчень менеджменту. Практикум : навчальний посібник. Дніпро. Університет митної справи та фінансів. 2019. 75 с. URL:<http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3732/1/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D1%82%D1%83%D0%BD.pdf>
4. Кредисов А.І. Історія вчень менеджменту: підручник. Київ: Знання України. 2001. 300с. URL:<https://studfile.net/preview/8504675/>.
5. Кредисов А. І. Менеджмент в історичному розвитку як теорія. Підручник для вищих навч. заклад. Вид. 2-е, допов. та перероб. Київ. Знання України. 2019. 516с. URL:http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1313022.
6. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту: навчальний посібник. К. Каравела. 2018. 304 с. URL:<https://openbook.in.ua/ne-hudozhnya-literatura/ekonomika-finansy-reklama/upravlinnya-menedzhment/sychasni-teoriyi-menedzhmenty-tylenkov-mv/>.
7. Шкільняк М. М. Менеджмент. Підручник. Тернопіль ЗУНУ. 2022 р. 258 с. URL:http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46199/1/MenedjmentD_B5_1.11.22.pdf/
8. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки. Навч. посіб. К. «Центр учбової літератури». 2015. 476 с. URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Yakobchuk_V_P/Istoriia_ekonomiky_ta_ekonomichnoi_dumky.pdf?PHPSESSID=5iq3joq7cilsc2jutl3ctkvhp6.

Тема 3

1. Дідковська Л.Г. Історія вчень менеджменту: навч. посіб. Київ. Алерта. 2008. 477 с. URL:<https://www.bukinist.in.ua/rus/books/view/1706>.

2. Баєва О. В. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. ДП «Вид. дім «Персонал». 2017. 336 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/men_adm_1.pdf.
3. Кредісов А. І. Менеджмент в історичному розвитку як теорія. Підручник для вищих навч. заклад. Вид. 2-е, допов. та перероб. Київ. Знання України. 2019. 516с. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1313022.
4. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навчальний посібник. К. Каравела. 2018. 304с. URL: <https://openbook.in.ua/ne-hudozhnya-literatura/ekonomika-finansy-reklama/upravlinnya-menedzhment/sychasni-teoriyi-menedzhmenty-tylenkov-mv/>.
5. Шкільняк М. М. Менеджмент. Підручник. Тернопіль ЗУНУ. 2022 р. 258 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46199/1/MenedjmentD_B5_1.11.22.pdf/.
6. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки. Навч. посіб. К. «Центр учбової літератури». 2015. 476 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Yakobchuk_V_P/Istoriia_ekonomiky_ta_ekonomichnoi_dumky.pdf?PHPSESSID=5iq3joq7cilsc2jutl3ctkvhp6.

Тема 4

1. Дідковська Л.Г. Історія вчень менеджменту: навч. посіб. Київ. Алерта. 2008. 477 с. URL: <https://www.bukinist.in.ua/rus/books/view/1706>.
2. Баєва О. В. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. ДП «Вид. дім «Персонал». 2017. 336 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/men_adm_1.pdf.
3. Ковтун Н. С., Літовченко Б. В. Історія вчень менеджменту. Практикум : навчальний посібник. Дніпро. Університет митної справи та фінансів. 2019. 75 с. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3732/1/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D1%82%D1%83%D0%BD.pdf/>.
4. Кудельський В.Е., Старенький Ю.В. Погляди дослідників школи наукового управління. *Збірник матеріалів IX Міжнародна молодіжна науково-практична інтернет-конференція Наука і молодь у XXI сторіччі* : (м. Полтава. 30 листопада 2023 року) с.499-501. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/13368/1/7_removed.pdf.
5. Кредісов А.І. Історія вчень менеджменту: підручник. Київ. Знання України. 2001. 300с. URL: <https://studfile.net/preview/8504675/>.
6. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навчальний посібник. К. Каравела. 2018. 304 с. URL: <https://openbook.in.ua/ne-hudozhnya-literatura/ekonomika-finansy-reklama/upravlinnya-menedzhment/sychasni-teoriyi-menedzhmenty-tylenkov-mv/>.
7. Шкільняк М. М. Менеджмент. Підручник. Тернопіль ЗУНУ. 2022 р. 258 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46199/1/MenedjmentD_B5_1.11.22.pdf/.
8. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки. Навч. посіб. К. «Центр учбової літератури». 2015. 476 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Yakobchuk_V_P/Istoriia_ekonomiky_ta_ekonomichnoi_dumky.pdf?PHPSESSID=5iq3joq7cilsc2jutl3ctkvhp6.

Тема 5

1. Дідковська Л.Г. Історія вчень менеджменту: навч. посіб. Київ. Алерта. 2008. 477 с. URL: <https://www.bukinist.in.ua/rus/books/view/1706>.
2. Баєва О. В. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 336 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/men_adm_1.pdf.
3. Ковтун Н. С., Літовченко Б. В. Історія вчень менеджменту. Практикум : навчальний посібник. Дніпро. Університет митної справи та фінансів, 2019. 75 с. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3732/1/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D1%82%D1%83%D0%BD.pdf/>.

4. Кредисов А.І. Історія вчень менеджменту: підручник. Київ: Знання України. 2001. 300с. URL: <https://studfile.net/preview/8504675/>.
5. Кредисов А. І. Менеджмент в історичному розвитку як теорія. Підручник для вищих навч. заклад. Вид. 2-е, допов. та перероб. Київ: Знання України. 2019. 516с. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1313022.
6. Слоун А. Моя історія в General Motors: з новою передм. Пітера Друкера; пер. з англ. Ганна Литвиненко. Київ. Наш формат. 2020. 435 с. URL: https://nashformat.ua/products/ebook-moya-istoriya-v-general-motors-621384?srsId=AfmBOordhNtiGfWOF4kClhCe7gxPSdJnBveaXqeB0_IvFQ5UHLDbbt0
7. Райнерт Ерік. Як багаті країни стали багатими... і чому бідні країни залишаються бідними. К. Самміт-книга. 2019. 416 с. URL: <https://nashformat.ua/products/yakbagati-krainy-staly-bagatymy...-i-chomu-bidni-krainy-zalyshayutsya-bidnymy-918709>.
8. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навчальний посібник. К. Каравела. 2018. 304 с. URL: <https://openbook.in.ua/ne-hudozhnya-literatura/ekonomika-finansy-reklama/upravlinnya-menedzhment/sychasni-teoriyi-menedzhmenty-tylenkov-mv/>.
9. Шкільняк М. М. Менеджмент. Підручник. Тернопіль ЗУНУ. 2022 р. 258 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46199/1/MenedjmentD_B5_1.11.22.pdf/.
10. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки. Навч. посіб. К. «Центр учбової літератури». 2015. 476 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Yakobchuk_V_P/Istoriia_ekonomiky_ta_ekonomichnoi_dumky.pdf?PHPSESSID=5iq3joq7cilsc2jutl3ctkvhp6.

Тема 6

1. Дідковська Л.Г. Історія вчень менеджменту: навч. посіб. Київ. Алерта. 2008. 477 с. URL: <https://www.bukinist.in.ua/rus/books/view/1706>.
2. Баєва О. В. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. ДП «Вид. дім «Персонал». 2017. 336 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/men_adm_1.pdf.
3. Ковтун Н. С., Літовченко Б. В. Історія вчень менеджменту. Практикум : навчальний посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів. 2019. 75 с. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3732/1/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D1%82%D1%83%D0%BD.pdf/>.
4. Кредисов А.І. Історія вчень менеджменту: підручник. Київ. Знання України. 2001. 300с. URL: <https://studfile.net/preview/8504675/>.
5. Кредисов А. І. Менеджмент в історичному розвитку як теорія. Підручник для вищих навч. заклад. Вид. 2-е, допов. та перероб. Київ. Знання України. 2019. 516с. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1313022.
6. Слоун А. Моя історія в General Motors: з новою передм. Пітера Друкера; пер. з англ. Ганна Литвиненко. Київ. Наш формат. 2020. 435 с. URL: https://nashformat.ua/products/ebook-moya-istoriya-v-general-motors-621384?srsId=AfmBOordhNtiGfWOF4kClhCe7gxPSdJnBveaXqeB0_IvFQ5UHLDbbt0
7. Райнерт Ерік. Як багаті країни стали багатими... і чому бідні країни залишаються бідними. К. Самміт-книга. 2019. 416 с. URL: <https://nashformat.ua/products/yakbagati-krainy-staly-bagatymy...-i-chomu-bidni-krainy-zalyshayutsya-bidnymy-918709>.
8. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навчальний посібник. К. Каравела. 2018. 304 с. URL: <https://openbook.in.ua/ne-hudozhnya-literatura/ekonomika-finansy-reklama/upravlinnya-menedzhment/sychasni-teoriyi-menedzhmenty-tylenkov-mv/>.
9. Шкільняк М. М. Менеджмент. Підручник. Тернопіль ЗУНУ. 2022 р. 258 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46199/1/MenedjmentD_B5_1.11.22.pdf/.
10. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки. Навч. посіб. К. «Центр учбової літератури». 2015. 476 с. URL: <https://shron1.chtyvo.org.ua/>

Тема 7

1. Баєва О. В. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. ДП «Вид. дім «Персонал». 2017. 336 с. URL:https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/men_adm_1.pdf.
2. Ковтун Н. С., Літовченко Б. В. Історія вчень менеджменту. Практикум : навчальний посібник. Дніпро. Університет митної справи та фінансів. 2019. 75 с. URL:<http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3732/1/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D1%82%D1%83%D0%BD.pdf/>.
3. Кредисов А.І. Історія вчень менеджменту: підручник. Київ: Знання України. 2001. 300с. URL:<https://studfile.net/preview/8504675/>.
4. Кредисов А. І. Менеджмент в історичному розвитку як теорія. Підручник для вищих навч. заклад. Вид. 2-е, допов. та перероб. Київ. Знання України. 2019. 516с. URL:http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1313022.
5. Слоун А. Моя історія в General Motors: з новою передм. Пітера Друкера; пер. з англ. Ганна Литвиненко. Київ/ Наш формат. 2020. 435 с. URL: https://nashformat.ua/products/ebook-moya-istoriya-v-general-motors-621384?srsId=AfmBOordhNtiGfWOF4kClhCe7gxPSdJnBveaXqeB0_IvFQ5UHLDbbt0
6. Райнерт Ерік. Як багаті країни стали багатими... і чому бідні країни залишаються бідними. К.: Самміт-книга. 2019. 416 с. URL: <https://nashformat.ua/products/yakbagati-krainy-staly-bagatymy...-i-chomu-bidni-krainy-zalyshayutsya-bidnymy-918709>.
7. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навчальний посібник. К. Каравела, 2018. 304 с. URL:<https://openbook.in.ua/ne-hudozhnya-literatura/ekonomika-finansy-reklama/upravlinnya-menedzhment/sychasni-teoriyi-menedzhmenty-tylenkov-mv/>.
8. Шкільняк М. М. Менеджмент. Підручник. Тернопіль ЗУНУ. 2022 р. 258 с. URL:http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46199/1/MenedjmentD_B5_1.11.22.pdf/.
9. Якобчук В. П. Історія економіки та економічної думки. Навч. посіб. К. «Центр учбової літератури». 2015. 476 с. URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Yakobchuk_V_P/Istoriia_ekonomiky_ta_ekonomichnoi_dumky.pdf?PHPSESSID=5iq3joq7cilsc2jntl3ctkvhp6.

Тема 8

1. Баєва О. В. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. ДП «Вид. дім «Персонал». 2017. 336 с. URL:https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/men_adm_1.pdf
2. Ковтун Н. С., Літовченко Б. В. Історія вчень менеджменту. Практикум : навчальний посібник. Дніпро. Університет митної справи та фінансів. 2019. 75 с. URL:<http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3732/1/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D1%82%D1%83%D0%BD.pdf/>.
3. Кудельський В.Е. Теоретичні та практичні сегменти моделювання управління збалансованого розвитку підприємства. *Грааль науки* : міжнар. наук. журнал. Вінниця - Відень : ГО «Європейська наукова платформа»; НУ «Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці». 2024. № 39. 784 с. С.156-162. URL: <https://DOI.org/10.36074/grail-of-science.10.05.2024.019>.
4. Кредисов А. І. Менеджмент в історичному розвитку як теорія. Підручник для вищих навч. заклад. Вид. 2-е, допов. та перероб. К. Знання України. 2019. 516с. URL:http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1313022.

5. Райнерт Ерік. Як багаті країни стали багатими... і чому бідні країни залишаються бідними. К. Самміт-книга. 2019. 416 с. URL: <https://nashformat.ua/products/yakbagati-krainy-staly-bagatymy...-i-chomu-bidni-krainy-zalyshayutsya-bidnymy-918709>.
6. Туленков М. В. Сучасні теорії менеджменту : навчальний посібник. К. Каравела. 2018. 304 с. URL: <https://openbook.in.ua/ne-hudozhnya-literatura/ekonomika-finansy-reklama/upravlinnya-menedzhment/sychasni-teoriyi-menedzhmenty-tylenkov-mv/>.
7. Шкільняк М. М. Менеджмент. Підручник. Тернопіль ЗУНУ. 2022 р. 258 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46199/1/MenedjmentD_B5_1.11.22.pdf/.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України URL: <http://mon.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
6. Пошукова система Google Scholar URL: <http://scholar.google.com.ua/>.
7. Пошукова система Scopus URL: <http://www.scopus.com/home.url>